

ÜLESANNE

KOOS VÕI SEGAMINI: MULTIKULTUURSUS VÕI KULTUURIDEVAHELISUS

Selle ülesannete bloki eesmärk on käsitleda erinevusi multi- ja interkultuuriliste ühiskondade vahel, püüdes leida nende väärtusi ning vastastikuse teadmise, vahetuse ja rikastamise võimalusi ühiskonnasiseste erinevate kultuuride vahel. Ülesannete kaudu püütakse mõistatada, kui põimunud meie erinevad ühiskonnad on ja mis selle põhjused läbi aegade olla võiksid?

A) Kuidas oleks pitsa ilma tomatita?

Ülesande eesmärk on panna õpilasi mõistma, et meid ümbritseb palju asju, mille juured on teistes kultuurides, kuigi me seostame neid oma kultuuriga.

Kõik õpilased tõusevad püsti ning analüüsivad neid ümbritsevate asjade päritolu: riided, õppematerjalid, mööbel. Kas nad tulevad samast kohast (on sama päritolu)? Kus nad on toodetud? Milliseid materjale on nende valmistamiseks kasutatud?

Õpilastele jagatakse lehed igapäevaste asjade (näiteks suhkur, kohv, šokolaajda paber) päritolu tutvustava infoga (lisa 1). Õpilased jagatakse neljaks ning iga grupp varustatakse ülesandelehe ning Petersi kaardiga (lisa 2). Õpilased peavad leidma toodete teekonna kaardil. Peale seda toimub õpilaste vahel arutelu, kus arutatakse tulemusi.

Õpilased moodustavad paarid ja uurivad internetist tarbeesemete päritolu (näiteks puuvill, apelsinid, pipar, kaneel, parfüüm, mais, närimiskummi, kartul).

B) Uus kalender

Selle ülesande eesmärk on teha praktiline katse luua klassis interkultuurne ühiskond. Selleks töötatakse üheskoos välja kalender, millele on märgitud kõik ühe kalendriaasta pühad ja tähtpäevad.

Klass jagatakse viie- kuni kuueliikmelisteks gruppideks. Kui on õpilasi, kes on pärit teistest riikidest, peaks nad võimalusel olema gruppide vahel võrdselt jagunenud. Kasutades plakati, kuhu on joonistatud kooliaasta kalender septembrist mai/juunini, märgitakse kalendrisse kõik pühad (sealhulgas ka usupühad) ja

tähtpäevad, mida õpilased oma riigi ja kultuuri kohta teavad. Iga grupp esitleb oma kalendrit teistele ning tutvustab pühasid ning nende tähistamise tavasid. Esitatud kalendritest tehakse suur ühine kõiki pühasid sisaldav kalender ning riputatakse klassiseinale (võimalusel neid tähtpäevi ka tähistatakse).

Kui klassis teiste rahvuste esindajaid ei ole, kes võiksid jagada teadmisi oma kultuurist, võivad grupid otsida internetist teiste kultuuride ja riikide tähtpäevi (ramadaan, paasa- ehk lihavõttepühad (õigeusu kirikus), jõulud) või kutsuda külla keegi teisest klassist või väljastpoolt kooli.

Arutelu

- Kuidas õhtumaine kultuur on läbi ajaloo kujunenud?
 - Kas me kuulume ühtsesse kultuuriruumi?
 - Kust meie toit ja traditsioonid tulevad?
 - Mis vahe on multikultuursel ja interkultuursel ühiskonnal?
-

LISAD

LISA 1

Toodete päritolu

KAKAO

Juba enne Ameerika avastamist valmistasid Mehhiko indiaanlased asteegid kakaopulbrist jahedat jooki. Kakaopuud kasvatati sealses troopikas juba enam kui 2000 aastat tagasi. Kakaopuu seemned olid vanasti indiaanlastel nii toiduaineks kui ka maksevahendiks raha asemel ja nõnda võis neid toiduks tarvitada ainult jõukas kiht. Maiade juures oli kakao kõrges hinnas.

16.sajandil tõid hispaanlased kakao Euroopasse. Et asteekide tavapärase jook tundus eurooplastele liiga mõru, panid nad sellesse suhkrut ja löid nõnda joogi – kakao – mida tänapäevalgi juuakse. Hispaaniast levis kakaoga kauplemine 17. sajandil üle Euroopa, kuid kakao tarvitamise kiire tõus toimus alles 19. sajandi teisel poolel, kui kakaoubadest õpiti taimerasva välja pressima, nii et kakaost sai hakata mitmesuguseid tooteid valmistama.

Hispaanlased viisid oma purjekail kakaostikuid Ameerikast Aiasse, Sulawesi saarele Indoneesias, samuti Aafrikasse: algul Guinea lahe saartele, 19.sajandi lõpu poole ka aafrika mandrile.

Allikas: Kiik, H. (1989). Maailma viljad. Tallinn: Valgus

SUHKUR

Suhkruroog on pärit Kagu-Aasiast. Araablastega jõudis suhkruroog Pürenee poolsaarele, kus teda kasvatati peamiselt Malaga ja Granada rannikul. Seal asub tänapäeva vanim õhutamaade suhkruveski. Hiljem jõudis suhkruroog eurooplastega koos Lääne-Indiasse, kus kliima oli selle kasvatamiseks sobivam kui Pürenee poolsaarel, kus suhkruroo kasvatamisest praktiliselt loobuti. Tänapäeval toodetakse ja töödeldakse suur osa maailmas tarbitavast suhkrust Ameerikas. Brasiilia ja Mehhiko on suurimad maailma suhkruroo tootjad.

Allikas: Vikipeedia

KOHV

Kohvijoomine sai oletatavasti alguse Etioopiast; siit, Kaffa nimelise küla järgi, sai kohv ka oma nimetuse. Kohvipuu liike on palju, kuid neist nelja kultiveeritakse kohviubade saamiseks. Araabia kohvipuu on tähtsaim ja kõige laiemalt kultiveeritav liik. Tema peamised kasvualad on Kesk- ja Lõuna-Ameerikas, Ida-Aafrikas ja Indias. Kohvi keetmine arenes 15. sajandil välja Aafrika lõunaosas ning see levis kohe ka Lähis-Idas. Türgis joodi kohvi 16. sajandil. Euroopasse jõudis kohvijoomise komme 17. sajandil, Eestisse 17. sajandi lõpuks. 1675. a. oli Inglismaal juba 3000 kohvikut. Erinevatel rahvastel on kujunenud oma kohvi valmistamise ja serveerimise viisid. Tuntuimad on ehk türgi kohv ja itaallaste espresso. Tänapäeval on kohv nafta järel tähtsusetl teine kaubaartikkel maailmas.

Allikas: Vikipeedia ja Kiik, H. (1989). Maailma viljad. Tallinn: Valgus

PABER

Paber on hiinlaste poolt umbes 2000 eKr leiutatud ja hiljem Euroopas kasutusele võetud kirjutusmaterjal. Hiinlased hoidsid paberi valmistamise kunsti saladuses; alles 8. sajandist on teateid paberi tegemise kohta Samarkandis ja Bagdadis. Lähis-Idast levis paberi valmistamine koos islami kultuuriga Lõuna-Euroopasse; esimese Euroopa paberiveski kohta on andmeid 10. sajandi lõpu Lõuna-Hispaaniast. Paber tõrjus peagi välja papüüruse, pärgamendi, savitahvlid ja osaliselt ka siidi, kuna see on mainitust kõige vastupidavam, kergem ja käepärasem. Teda on ka suhteliselt odav toota. Kaua olid paberi tooraineks taimsed tekstiilkiud ja kaltsud. Paberivajadus hakkas kiiresti kasvama pärast trükikunsti leiutamist, kuid tootmist piiras kaua põhitooraine – kaltsude – vähesus. Puidust hakati kiudainet saama 19. sajandil.

Allikad: Vikipeedia ja Eesti Entsüklopeedia

LISA 2

Petersi kaart

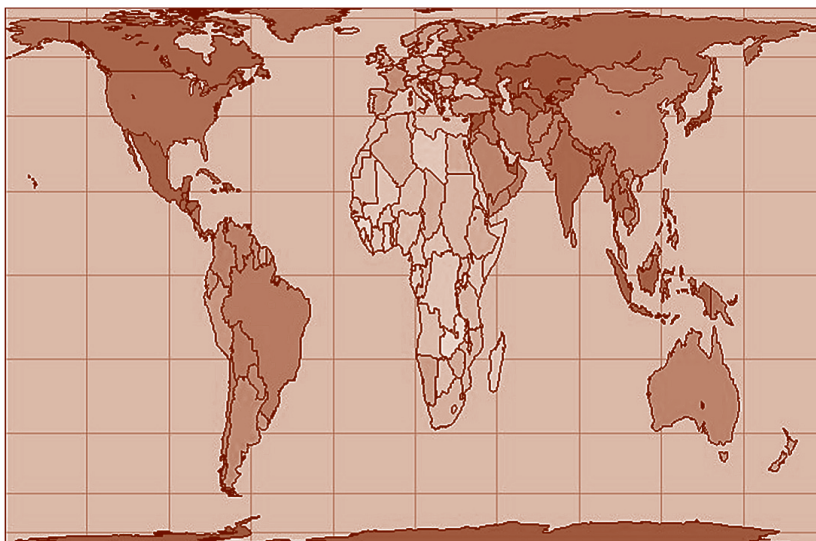
Petersi kaart ehk Galli-Petersi projektsioon

Tänapäeval harilikult kasutatavad kaardid moonutavad riikide ja regioonide tegelikku suurust, näidates mõningaid maailma osi, täpsemalt põhjapoolkera tegelikust suuremana. Selle moonutuse kõrvaldamiseks tutvustas James Gall 1855. aastal uut kaarti, kus mandrid esitati võrreldaval kujul.

1967. aastal leiutas filmitegija ja ajaloolane Arno Peters Galli ortograafilise projektsiooniga identse kaardiprojektsiooni ning 1973. aastal esitles seda. Ta reklaamis seda parema alternatiivina Mercatori projektsioonile, mis oli mõeldud navigeerimiseks, kuid mida kasutati sageli ka maailmakaartidel.

Mercatori projektsioonis suurenevad regioonide mõõtmed järk-järgult vastavalt nende kaugusele ekvaatorist. Sellise suurenemise tõttu on näiteks Gröönimaa esitus kaardil Aafrikast suurem, kuigi tegelikult on hoopis Aafrika Gröönimaast 14 korda suurem. Kuna suur osa tehnoloogiliselt vähem arenenud paikadest asub ekvaatori lähedal, paistavad need riigid Mercatori projektsioonis väiksemana ja seega näivad Petersi sõnul vähem tähtsana. Vastupidiselt Mercatori süsteemile on Petersi projektsioonis gloobusel ühesuurused riigid võrdse suurusega ka kaardil. Seda projektsiooni kasutades saab taastada vaesemate ja väiksema mõjujõuga riikide õiged proportsioonid.

Allikas: Vikipeedia



Allikas: http://www.heliheynd.de/Maps/GallPeters/GallPeters_E.html